

dijo učiteljstvo pozneje od vojakov prišli kmeti sinovi, kateri postanejo navadno doma župani, šolski načelniki ali celo kot šolski ogledi, učiteljski nadzorniki, kako bi zamogel videti kmet v tebi učitelju prvo osebo v občini, ko te je videl v kasarni zadnjega, ki niti to nisi bil, kakor njegov hlapec, ker si moral za njim isto obleko nositi, katera je bila za njega uže preslaba?! Kaj še le, če bi videli takšnega učitelja-koruznika njegovi učenci! Spoštovanje do njega izginilo bi za vselej.

Vse kaj družega je, če si prostovoljec, nastopajoč v lični obleki. Če priložjaš z dolgo sabljo domov, začne gotovim krogom vid jemati in sapo zapirati. Se li ne bode ugled šole in tvoje osebe povzdignil, če te primerja deca starišem z mladim lepim grajskim gospodom, ali pa z istim sodnikovim Bogdanom, ki na cesarskem Dunaju za doktorja študira. — Stanovska dolžnost torej učiteljem-vojakom vleva, da gredo vsi k prostovoljcem in kot takšni in bodoč-častniki svetu pokažajo, da učiteljski stan ni več zadnji stan. Kot častnik ima pristop celo na dvoru in učiteljstvo se potem ne bode več uvrščevalo med sluge in hlapce, kateri po štiri-desetletnemu službovanju češče dobe boljša odlikovanja, nego učitelj trpin, dasi je služil državi, Bogu in človeštvu po najboljši vesti.

Zunaj šole kažimo svoje socijalno politično mišljenje tudi s tem, da nastopamo z besedo in dejanjem v pravem verskem smislu. Da zamore šola vzrediti krepostni naravni značaj, prešinjaj i učitelja duh verskih resnic, zakaj le v pravi veri na nenavadno posmrtno življenje je prava vzgoja mogoča. Če bi se učitelj iz verskih resnic norčeval, ali se celo s svojim brezverstvom ponašal, žalil bi naravni in verski čut ljudstva, med kojimi službuje. S slabim vzgledom podirali bi najboljši steber nrave sreče in skrunili sami ugled učiteljskega stanu. Prepričani smo vsi, da v naši sredini ni tovariša, kateri bi z namenom delal v protiverskem smislu, a ker se od gotovih strani v nas vidijo celó grehi, kateri se nikdar pripetili niso, je neobhodno potrebno, da smo tudi v tem oziru najprevidnejši, — da damo gledé verskih dolžnosti najlepše izgledé in zamašimo s tem usta tisti javnosti, katera nas tako rada blati. Če morda ravno te ali one stvari ne veruješ, obdrži to zase. Misli si, kakor pravi Voltair: „Jaz ne verujem v hudiča, a vesel sem, da veruje vanj moj strežaj, ker me iz bojazni pred njim ne okrađe.“ Vsacemu je znano, da je religija bila in ostane, ker je za obstanek človeštva neobhodno potrebna. (Dalje prih.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz krogov učiteljic ženskih ročnih del. Upam, da prištevate tudi učiteljice žen. roč. del k učiteljskemu stann, kajti tudi me se ubijamo z trdimi glavnicami, še bolj pa z neokretnimi in od dela trdimi prstki kmetijskih deklic; radi tega uljudno prosim, da sprejmete v Vaš cenjeni list sledeče:

Vsako delo je vredno plačila, ter je tudi povsod plačano kakor se gre, le isti kateri se morajo ubijati z otroci, so gledé plač vedno častna izjema, tako tudi me učiteljice žen. roč. del.

Visoki c. kr. dež. šol. svet nam je v našem sodnem okraju za novo leto poslal za naš trud po 40 oziroma 47 K.

Pončujem na teden po 4 ure, torej mi pride (ker sem bila toli srečna, da sem dobila 47 K) približno na uro 28 h, za katere pa moram čakati skoro pol leta.

Isti, kateri nam odmerja take beraške remuneracije, gotovo ne vé, kaj se pravi na kmetih poučevati žen. roč. dela, drugače bi ne smatral to za nekako razvedrilo nam učiteljskim ženam, katere imamo posla dosti v družini. Napitnine, katere dobe razni uslužbenci za nevoletu, so večje kot pa te imenitne remuneracije.

Lepa je tudi razdelitev, skoro nikdar okroglo število, ali dobiš 59 K ali 47 K itd., zakaj ne 60, 70 K itd. Nobeno leto ne veš, koliko si zaslužila, navadno vedno manj. Lansko leto 59 K, letos 47 K; ako bodemo tako nazadovali, bode slednjič — nič.

Uljudno prosimo, da naj nam visoki deželni šolski svet določi stalno remuneracijo po številu ur, kakor to določa § 40 zakona z dne 29. aprila 1873 dež. zak. št. 22, ali pa naj nam ukaže, da prenehamo z poučevanjem.

Rajše delamo zastonj kakor pa za tako sramotno beraške remuneracije.

Štajersko.

„Lehrerbund“ in mi. Veliko, skoraj preveč prahu dvignila je zadnji čas nedolžna notica „Slovenskim učiteljem na Sp. Štajerskem — v preudarek“, ki je v „Domovini“ in v „Učit. Tovarišu“ malo pošegetala one tovariše in ona društva, ki gredo kar čez drn in strn za „Lehrerbundom“. Tudi jaz sem član „Lehrerbunda“ in prisostvoval sem že večkrat njegovim zborom, a vendar nikakor ne morem umeti onega ogorčenja, s kojim obsoja društvo za društvom in sedaj še naš cenjeni Rešetar povzročitelja dotične notice. Prav nič me ni vznemirila, ko sem jo našel v „Domovini“, in ne, ko sem jo čital v „Tovarišu“. Čital sem jo potem zopet in tudi sedaj leži pred menoj, a vse zastonj, ogorčen ne morem biti.

Nasprotno, navdaja me z zadovoljstvom in „Štajerski učitelj“ mi je simpatičen. V duhu stoji pred menoj navdušeno naroden učitelj, ki z grozo opazuje, kako se zbirajo črni oblaki nad milim mu narodom, kako se od severa in juga vedno bolj sklepajo dolge roke, ki hočejo zadaviti narod naš, kojega klerikalizem s svojo demoralizajočo samopašnostjo v to najbolje preparira. Groza ga obhaja, če pomisli, da so našemu milemu narodu morebiti že štete ure. Sveto hoče služiti domovini sveti, vse svoje moči hoče uporabiti v blaginjo naroda, a iskreno želi, da bi tako ravnal tudi vsak zaveden Slovenec, ker sicer narodu ni rešitve. Vsaka, tudi le navidezna narodna malomarnost in brezbriznost ga zaboli v dno duše, ker se ž njo narod le slabi. Le v vedno napredujoči naobrazbi, torej v šoli in v rodoljubnem delovanji idealno navdahnene učiteljstva vidi spas naroda. Prepričan je torej, da mora ravno učiteljstvo svoje delovanje uravnati vselej po geslu: Vse za narod!

In sedaj se hoče še to učiteljstvo pokvariti! V družbi nemških tovarišev se ono mirno napaja ob sirenskih glasovih socialnih demokratov, ki ga vabijo k „mitmarschieren“! Ono mirno poslušá, ko naglašá nemški poslanec narodnostni moment v učiteljevem delovanji in nikdo ne pojasni, kako se v Gradcu cení narodno delovanje Nemca in kako ono Slovenca. Slovensko učiteljstvo se hvali, da vrlo podpira nemški učiteljski list, slovenski šolski list pa se zvija v smrtnih bolečinah. Brez ugovora odobrava razpravljanje o centralizaciji oblastnij, a narodu našemu bil bi centralizem sedaj še gotova smrt.

Tužna nam majka! Torej tudi ta up bo šel po vodi, tudi učiteljstvo bi se utegnulo odtujiti narodnim idealom! — V takem duševnem stanju mislim si jaz „Štaj. učit.“, ko se mu je izvil oni skromni vzdih, ki se je konečno preril v predale „Domovine“ in „Tovariša“. Tožiti, dolžiti se ne upa nikogar, pač pa vpraša, ponižno vpraša: Je li to res tolika pregreha, da se moramo z ogorčenjem od nje obračati, da moramo zaničevati pisca in mu očitati zaspanost? Mislim, da ne, temveč vzkliknili bi lahko: „Še Slovenska ni propadla, dok mu taki učitelji živijo!“ Da je temu res tako, hočemo videti pri razmotrivanju dotičnih vprašanj.

Prvo se glasi: „Ali je mogoče slovenskim učiteljem, da korakajo složno — ali kakor se je izrazil v svojem govoru drž. poslanec Seitz: „mitmarschieren!“ — z brezdomovinskimi socijalnimi demokrati, ki so pri vseh volitvah po spodnještajerskih mestih in trgih podpirali nemškutarstvo?“

Če smo narodnjaki, ne moremo biti brezdomovinci in ne moremo korakati z brezdomovinskimi socijalnimi demokrati. Vsak narodnjak se mora braniti zveze z brezdomovinci, naj so ti potem že klerikaleci ali socijalni demokrati, kojih eni kakor drugi poznajo le lasten žep in lasten trebuh, ki sta edina njihova ideala. S tem pa ni rečeno, da bi se ne mogli slovenski učitelji skupno posvetovati tudi z učitelji, ki pripadajo socijalnim demokratom, kadar se gre za stanovske zadeve. S socijalnimi demokrati, kot politično stranko pa mi slovenski učitelji ne moremo simpatizovati. Oni niso vselej in povsod svobodomislečca in napredna stranka, ampak se vežejo tudi s tlačitelji proti tlačenim t. j. z nemškutarji proti Slovincem, kakor z reakcionarnimi klerikaleci proti naprednjakom.

Če je torej drž. poslanec Seitz prosil učiteljstvo v Gradcu, da bi s socijalnimi demokrati „mitmarschieren“, moral bi ga bil kdo naših zavrniti, da to ni mogoče, dokler oni paktirajo z najhujšimi nasprotniki našega naroda.

Ker se to ni zgodilo, vendar pa ne moremo dvomiti o narodnem prepričanju mnogih slovenskih učiteljskih delegatov, se moramo vendar vprašati, kako si mislijo prizadeti tovariši rešitev tega problema? So li socijalni demokrati obudili kes in obljubili poboljšanje, ali so pa naši odposlanci Seitzu ploskali, v žepu pa f. . . kazali, kar bi pa ne bilo niti častno, niti možato.

Drugo vprašanje: „Ali ni bilo slovenskemu učiteljstvu tesno pri sreči, ko je odmeval gromoviti „Heil!“ v pozdrav na zborovanje došlemu državnemu poslancu Maliku, in ni li zagorelo spodnještajerskim učiteljem pod nogami, ko je omenjeni poslanec ob splošnem pritrjevanju naglašal važnost narodnostnega momenta za učiteljstvo?“ je tudi jako zanimivo, a vendar ga nočem razmotrivati, ker je prinesla „Schul- und Lehrerzeitung“ v svoji 23. številki naslednjo izjavo: „Zur Beruhigung diene, dass Abgeordneter Malik, die nationale Frage nicht berührte, sondern ausdrücklich erklärte, dass er in der nationalen Verschiedenheit kein Hindernis für die Einigung der Lehrerschaft erblicke. Die „Heilrufe“ haben wohl keine weitere Bedeutung.“ — Se vzame lojalno naznanje. —

Tretje vprašanje se glasi: „Ni li za slovensko učiteljstvo poniževalno, če izjavi predsednik „Lehrerbunda“, da so najbolj navdušeni podpiratelji nemškega društvenega glasila „Schul- u. Lehrerzeitung“ slovenski učitelji, dočim je slovenski učiteljski list „Popotnik“ poročal, da je zbog brezbriznosti blizu poloma?“*

* To je bil uzrok, da smo ponatisnili dotični dopis iz „Domovine“. Uredn.

Kdo se bo drznil trditi, da je slovenskemu učiteljstvu v čast, ako „Popotnik“ umira, „Schul- u. Lehrerzeitung“ pa vsled naše obilne podpore dobro uspeva? „Popotnik“, kojega je narodno zavedno slovenskoštajersko učiteljstvo ustanovilo in vzdrževalo z velikimi žrtvami v prejšnjih „sulih letih“, naj bi preminol sedaj, ko se je naše število skoraj podvojilo in so se nam vremena vsaj nekoliko zjasnila? In to bi naj ne bilo poniževalno za slovensko učiteljstvo, če bi preminul slovenski šolski list v času, ko podpiramo mi nemški list z večjo vnemo, kakor Nemei sami? To je gotovo sramotno! A te sramote ne odpravi nikakoršno ogorčenje, tu morejo pomagati le poštna nakaznice in poštno položni listi. Poslužujmo se istih v prvi vrsti našim listom v prid!!!

Vsak zaveden narodnjak podpira in naroča pač najpred le domače časopise in potem šele drugorodne, kar se pa pri nas učiteljih ne zgodi vedno, dasiravno to eno društvo trdi. Vsled naše brezbriznosti umirajoč slovenski šolski list in z našo podporo uspevajoč nemški list vendar ne pričata o naši narodni zavesti? Če si pa letos naročimo vsi oba naša lista in vrhutega še „Schul- u. Lehrerzeitung“, nas bo menda tudi Killer pohvalil, a zadovoljen bo tudi „Štajerski učitelj“ in še marsikedo. Poskusimo!

Četrtemu vprašanju: „Ali se more slovenski učitelj navduševati za tak brezpogojni centralizem, kakor ga je na shodu koval v zvezde državni poslanec Seitz, ne da bi se nam poprej v Gradcu in na Dunaju zajamčila narodna enakopravnost?“ mora pač vsak zaveden Slovenec odgovoriti s krepkim „ne“. Tak brezpogojni centralizem bil bi našemu narodu gotova smrt in kdor bi se za njega ogreval, nasprotoval bi vsem življenjskim pogojem našega naroda, on bi bil narodu grobokop. In če bi to bil učitelj, potem to ni več slovenski učitelj, ampak narodna izdajica. Pravi slovenski učitelj se ne bo odtujil narodnemu programu ne za skledico leče, pa tudi ne za vrečo cekinov, on bo stal zvesto na braniku ter bo krepil in bodril narod do zadnjega vzdihla. Njemu je pa tudi dolžnost, tirjati pri vsaki priliki, da se da narodu, kar je narodovega. In če stremijo socijalni demokrati za centralizmom ter skušajo pridobiti zanj tudi nas, mora se jim povedati, da jim moramo nasprotovati, dokler niso našemu narodu zajamčeni vsi življenjski pogoji. Ako pa to opustimo, morajo navzoči, kakor tudi odsotni opazovalci misliti, da se s tem programom strinjamo. Če nas oni potem sodijo po reku — nič odgovora je tudi odgovor —, nas zopet ne opere nikakoršno ogorčenje. (Dalje prih.)

Goriško.

Gospod Janez Golavršenšek. Čakal in čakal sem, da pridete na moj poziv s svojim pravim imenom na dan, toda zamán! Gotovo je pričakoval i gospod urednik tega cen. lista sam, da nastopite javno „v obrambo“ kakor ste nas — „patentovane enologe“ — javno kreali v 28. št. 1901 „Učit. Tov“. Pač težavno delo urednikovo! Kajti marsikak mračnjak, ždi skrit za njegovo uredniško mizo, a če treba, mora „odgovorni“ sam na — zatožno klop.

Bil bi že prej odgovarjal, toda namenoma sem čakal, da se prej zglesi morda kdo drugi, in da danes sam lahko odgovarjam mirno in stvarno. Sicer se ne bom dolgo bavil s človekom, ki se — skriva; storim samo to, kar moram napram cen. gg. učiteljem, ki so me osebno dobro poznali, od slabe in dobre strani, napram svojim nekdanjim tovarišem, s kojimi pa čutim, kakor vsikdar prej, a delovati

hočem za nje po mogočnosti še bolj, kakor sem to mogel do sedaj, ker nimam vezanih rok. Dolžen sem to tudi svoji častil!

Gospod Belé, potovalni učitelj, je storil, do česar ste ga prisilili. Meni ne preostaje drugega, nego da branim svojo lastno osebo, čast svojo. Cenjene čitatelje pa opozarjam koj početkoma, naj čitajo mojo oceno Beletove knjige „Weinbauers Berather“ v 69. št. „Domovine“ in pa zgoraj omenjeni osebni napad Golavršenšekov. Čitajo pa naj tudi knjižico samo.

Oseben ne morem biti, ker Vas ne poznam. Meni ste storili krivico!

Kako strašno si se blamiral, dragi Janez, kot izborni enolog & pomolog-mazač, že samo s tem, ker nočeš biti med častnimi izjemami, koje navajam v „Domovini“. Sigurno najboljši dokaz, da si res pravi mazač in mračnjak, sicer bi bil molčal. Opravičeno bi bilo „Učit. društvo za celjski in laški okraj“, kojega ud sem bil, da bi me pošteno zavrnilo, ako bi mislilo tudi tako nelogično, kakor ta Janez. Sicer pa G. še ni — posebljeno učiteljstvo, vendar se razkorači s tako smešno vnemo in eneržijo, da osmeši javno tako rekoč celó svoje spoštovanja vredne kolege.

Gg. učitelji goriške okolice pričajo lahko vsak dan (svobodno Vam, g. G., da jih pozovete!), kako „krivično udriham po njihovem stanu“. Gledé tega niti Slomškarji ne morejo črhiniti niti ene slabe besedice o meni; kajti sami imajo toliko **notranje** razsodnosti, da sem govoril uprav za provspéh učiteljskega stanu in našega milega nam naroda, ako sem se morda z njimi pričkal odkrito in moški, a ne po načinu prezgodaj zmage pijanega Janeza.

Seveda če so že premise slabe in resnici nasprotujoče, kako je mogoče, da bi bil zaključek pravilen!? Vsa Vaša izvajanja so potemtakem prava budalost! — Vsaj gospod urednik se Vam lahko smeje v obraz, drugi tega ne moremo, ker Vas ne poznamo.

Kar se tiče moje prevzetnosti, nezmožnosti v stroki sami, „ker se me drži še prah klosterneuburške šole“ (da bi se mi ta prah le še tako kmalu ne zgubil!), kar se tiče nadalje tega, kako izkoriščam ubogo ljudstvo v prid svojega šefa itd. — to prepuščam v razsodbo tukajšnjemu občinstvu iz vseh v tej zadevi merodajnih slojev. Vas pa, „preljubeznjivi Janez“, vabim, da pridete sami na lice mesta, ogledat si moje „ničvo delovanje“ — potem govorite! Videli bodete, kako lepo se strinja teorija s prakso, videli bodete pa tudi, da ne delam nečasti Vasemu poklicu in stanu, iz kojega sem vzrastel!

Sicer pa G. trdi, „da pomagam, da se itak obilo premoženje mojega šefa množi“ itd. . . . po drugi strani mi pa odreka vsakoršno zmožnost. Pač neumen bi bil moj šef, ker me je celo iz Srbije izvabil k sebi in me tudi dobro plačuje, in menda zato, da mu delam škodo?! Kaj mi je bilo že vse obljubilo ministerstvo „narodne privrede u Beogradu“, če vstrajam na svojem mestu, pokažem lahko črno na belem. Skusite si Vi toliko, g. G.! Vedite pa tudi, da sem se od svojih mladih nog vedno živahno zanimal za kmetijstvo, v kojem sem živel in me je živilo.

Je-li bi bili Vi, g. Janez, učitelj, da nimate potrebnega teoretičnega znanja? — Odgovor: nikdar in nikakor ne, vsaj ne v današnjem pomenu — „učitelj biti“! Čemu se potegujete, kar je vsega priznanja vredno, n. pr. za vseučilišče v Ljubljani!? — Da Vam povem še malo več: Vi ste dandanes takošen strokovnjak na polji enologije in

pomologije — oziroma kmetijstva v obče, za koje imate vsled svojih izvajanj toliko „praktičnega smisla“, liki je bil v šolstvu svoje dni: mežnar & učitelj-pedagog! Če imate še sploh kaj zdrave pameti, umeti me morate do cela, poleg tega morate pa tudi vedeti, kaj da ste v resnici!

Hudo me je zbolelo, ker ste storili tudi gospodu Beletu veliko krivico, najbrž mesto čestitke k njegovi poroki . . . . Povedal Vam je sam jasno svoje stališče, ki je neomajano in velja zanas vse — „patentovane“, — sploh za vsakega razsodnega strokovnjaka na našem polju. Ako bi mi tako krivično odrihali javno po vsem učiteljskem stanu, kakor ste se osmelili Vi v njegovem imenu udrihati po nas, po celem našem stanu, je-li bi bilo to v prilog Vašemu poklicu!? Mi se ne vsilujemo v pereča vprašanja šolska liki v tem oziru merodajne osebe, kar bi bilo pač smešno, in tako ste tudi Vi, pa si dobro zapomnite, kar Vam povem, nepotrebna pritiklina na našem obširnem polju gospodarskem. To priča Vaš napad sam najboljšje, ker nočete biti — častna izjema.

Zaneti se sicer večkrat nevaren, nepotreben ogenj, toda ne gasi se ga nikoli — s smolo! In Vi, gospod urednik, imate v osebi „Janeza“ res — pravo smolo. Zato pa G. lepo molči. Uredniška molčečnost Vam brani, da bi ga pokazali javnosti v pravi luči, kakor je on nas, osobito mene — in tudi g. Beleta, pokazal svetu v — „slabi luči“ — pa to, kakor sem že v pozivu 30. št. 1901 povdarjal, zgolj brez vzrokov, osebno ter javno iz same nevoščljivosti in podlih nagibov.

Moje geslo pa ostane: Vse za omiko, svobodo in napredek!

Krouberg pri Gorici, 5. dne januarja meseca 1902.

Hrabroslav Žmavc,

oskrbnik grajščin grofa Coronini-ja.

Istra.

Klerikalci na sudu kažnjeni. Čitali smo u predzadnjem broju vrloga „Učiteljskog Tovariša“ kako su se klerikalci grdnom tužbom digli na nadučitelja Marchi. Sada pak doznajemo da ona tužba nije bila drugo nego klerikalna osveta i to ćemo Vam, gospodine uredniče, danas protumačiti. Pošto je nadučitelj Marchi liberalan, župnik Vrbka (prav upravitelj župe) stao ga proganjati čim je on došao u Lanišće. Tako jedne večeri Vrbka pozvao u župu (farovž) zvonara, ključare, seoskoga župana i druge klerikalne prirepine njih svega 12 na broju. Tu im je dao da podpišu jednu tužbu proti Marchiju te ju poslao na školsku oblast. Ova zametnula iztragu. Nadzornik došao u Lanišće da izpitiva. Pošto je nadučitelj Marchi vidio da se krivo tuži, prijavio je e. kr. sudu u Buzet sve tužitelje. Na razpravi koja se držala na 3 oktobra župnik Vrbka i 12 njegovih prirepina bili su kažnjeni na 3 dana zatvora i na izplatu troškova. Pošto je župnik Vrbka na sudu uvriedio Marchija, ovaj ga je opet tužio. Na drugoj razpravi koja se je držala na 28. oktobra kod istog e. kr. suda u Buzetu, Vrbka je na zapisnik molio oproštenje nadučitelja Marchi i platio mu troškove. Marchi mu je velikodušno oprostio. Po nagovoru župnika Vrbke, jedna druga njegova prirepina, njeki Buždon občinski savjetnik i član krajnoga školkoga vieća tužio Marchia na školske oblasti, jer da je pustio od škole jedno diete i da je zato primio od njegovog otea 10 K. Pošto je i to izmišljeno, Marchi je prijavio Buždona na e. kr. sud u Buze. Na razpravi koja se držala na 15. no-

vembra, Buždon bio je kažnjen na 7 dana težka zatvora sa jednim postom i na izplatu troškova.

Kada su klerikalci vidili, da jim posao sa nadučiteljem Marchi ide po sve slabo, da mu se osvete, izmislili su na njega tužbu za grdno zločinstvo, kakršna zagreše posebno radi nekateri klerikalci. I u tomu su bili loše sreće, pa ne samo da su ostali dugim nosom, nego će sada morat odgovarat pred sudom radi potvore.

Da bi „Slovenec“ i „Slovenski List“ imali ikoliko poštenja, morali bi i oni sve ovo javiti, da povrate nadučitelju Marchi poštenje što su mu ga htjeli ukrasti njihovim hajdučkim pisanjem. Ali je smešno tražiti poštenje u „žlindrovaca“.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Društvo slov. učiteljic je zborovalo v soboto, 28. m. m., v „Nar. domu“. Poleg običajnih letnih poročil funkcionaric in volitve vodstva, bila je na dnevnem redu tudi razprava o podrobnem učnem načrtu za ženska roč. dela za vse kategorije šol od jedne do osemrazrednice. Po pozdravu predsednice in izvolitvi dveh zapisnicaric poročala je I. tajnica o društvenem delovanju v tem letu. Po dobro obiskanem obč. zboru na velikonočni četrtek t. l., na katerem so se pretresovala prenovljena pravila, je ista društvo predložilo sl. dež. vladi v potrdilo, — katera pa je je šele po dostavku 5. točke § 30. odobrila. Iz tiska došla so se razposlala v 240 izvodih. „Pozivu „Slov. učit. društva“, da bi posamezna društva ne vpošiljala svojih prošenj vis. dež. zboru, odzvalo se je društvo z naslednjimi točkami: 1. „Slov. učit. društvo“ naj zaprosi učiteljicam jednake plače z učitelji v vseh razredih statusa — torej povrnitev onih 10%, ki so se nam odbili v prvih dveh plač. razredih. 2. Za pouk v ž. roč. delih naj se namestijo učiteljice roč. del, kjer to ni mogoče, naj se učiteljico, ki ta pouk prevzame, po številu tedenskih ur nagradi. 3. Deluje naj se z vso vneto za ustanovitev višjih dekliskih šol po vzgledu minist. določbe 11. dec. 1900. — poleg tega pa tudi mešč. in strokov. nadaljevalnih šol za deklisce, in sicer ne samo v Ljubljani, temveč tudi po deželi! — Ta tretja točka nam je posebno pri srcu, ker bi se ž njimi odprl tudi učnim močem pot do višje naobrazbe, pot, ki bi imel realno podlago in praktičen cilj, kakoršnega do sedaj pri pomanjkanju primernih zavodov ni. Društvo je bilo zastopano pri odkritju spomenika kolegicje Vidie na Vrhniki, kateremu je prispevala tudi z večjo vsoto. Poročilo blagajničarice se glasi ugodno za društvo. Nekatero zastopnice okrajev pa še niso vposlale doneskov, ker niso imele prilike nabirati pri članih. Poročevalka podrobnih učit. načrtov za ženska ročna dela Vita Zupančič povdarjala je v svojem referatu pred vsem potrebo teh načrtov, sosebno v sedanjem času, ko se nameravajo izdati, oziroma predelati ti, deloma pomanjkljivi, deloma neprikladni načrti. Ako kje, tedaj je tu umestno, da spregovore o njih oné, ki se leta in leta trudijo in bavijo s tem predmetom ter iz lastne skušnje vedó, koliko se da doseči. Ker se ti načrti v celoti prijavijo v strokov. listu, bodi tu dovolj. Živahna debata, ki se je tu vnela, svedoči, kako dobrodošel nam je ta referat. Zato društvo tu še jedenkrat izreka toplo zahvalo gđe. poročevalki. Mesto odstopivše zastopnice kočevskega okraja M. Blahne, izvolila se je M. Schweiger-Arko, ki naj se pismeno zaprosi, da prevzame zastopstvo. Odbor, ki se je volil po listkih, ostal je stari. Prihodnje zborovanje se vrši velikonočno sredo.

Slovenska šolska Matica. Odbor tega društva je imel 28. dec. 1901. sejo, v kateri se je vse potrebno ukrenilo, da izidejo letošnje knjige do konca januarja 1902. Društvo ima dozdaj 3575 K dohodkov, med temi 439 K ustanovnine. Stroškov je 529 K, torej je na razpolago 2607 K in obresti. Določijo se nagrade pisateljem, uredniku in tajniku. — Ker se bodo knjige razposiljale le poverjenikom, naj isti pobere poštnino od posameznih članov. — Letošnjim knjigam se določi

nastopna prodajalna cena: Letopis 1-60 K, Slovenski jezik 2.— K, Zgodovina 2.— K. — Vzame se livaležno na znanje, da je deželni odbor kranjski na odborovo prošnjo pripravljen deliti nagrade pisateljem slovenskih učnih knjig, ki jih bode izdajalo društvo. V prvi vrsti se bodo izdajale metodiške knjige za učiteljšča, priredi pa se tudi nova izdaja Woldrich-Erjavčeve „Somatologije“, ki je v zalogi „Slov. Matice“ že pošla in ki je to društvo ne namerava več založiti. Specijalne metode pa izide naprej „Slovenski pouk“, za katerega bode poseben odbor določil načrt. — Prihodnje leto izda Matica: Letopis, nadaljevanje Zgodovine in učne slike k Čitankam. Načrt za te učne slike izdela g. ravnatelj Schreiner. — Matica bode začela zbirati tvarino za izdanje etimološkega, sinonimiškega in frazeološkega slovarja na podlagi Čitank in Pleteršnikovega slovarja. — Končno se določi oblika diplomam za ustanovnike.

Štajersko.

Ormož. Dne 5. t. m. imelo je učiteljsko društvo ormoškega okraja svoj občni zbor v tukajšnji slovenski šoli. Načelnik g. Slanc je naglašal v svojem pozdravu slogu med učiteljstvom, katera je prvi pogoj živahnega in uspešnega društvenega delovanja. Nadalje je omenjal napredno stališče, katero je naše društvo vedno tudi na zunaj kazalo in želi, da bi še v prihodnje tako bilo. Na klic: vsak naj ljubi svobodo in napredek so zborovalci odgovorili s krepkim „živio“. — Društvo ima do sedaj 35 udov in sicer 30 rednih, 1 izvanrednega ter 4 častne. V preteklem društvem letu je bilo 5 zborovanj in 1 odborova seja. Dohodkov je bilo 81-94 K, stroškov 69.36 K, ostane tedaj 12-58 K prebitka. Račune so pregledali g.g. Košar, Šalamun in Tomažič, ter iste v redu našli. — V društveni odbor so bili izvoljeni gg. Ernest Slanc načelnikom, Anton Porekar načelnikovim namestnikom, Adolf Rosina tajnikom, Josip Rajšp blagajnikom, Ivan Košar in Miha Vauhnik odbornikom. — Prihodnje zborovanje se priredi na prvi četrtek v marcu.

Slavno uredništvo! Pri zborovanju učiteljskega društva slovenjegraškega, dne 5. januarja t. l., sklenila se je z ozirom na dopis v „Učit. Tovarišu“ št. 34 l. l., „Zmes“ kjer se omenja otvoritev novih šol slovenjegraških, enoglasno sledeča izjava:

Zbrano učiteljstvo obžaluje nepotrebn napad na našega občespoštovanega okr. šol. nadzornika gosp. Schechela in izjavlja, da ni bil dotični dopisnik iz njegovih vrst, a zahteva, naj slavno uredništvo „Učit. Tovariša“ v prihodnji številki javi, je li bil dopisnik sploh učitelj ali ne? *)

Slovenjegradec, dne 5. januarja 1902. Sledi 16 podpisov.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje 2. dan svečana t. l. ob 10ih dopoldne v Šmarji po sledečem vspredu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Poročilo blagajnika in tajnika. 3. Volitev odbora. 4. Razgovor o „Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. 5. Slučajnosti. K obilnej udeležbi vljudno vabi odbor.

„Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ ima v nedeljo dne 2. svečana t. l. v navadnih prostorih ob 1/2 11ih svoje redno zborovanje z nastopnim vspreodom: 1. Zadnji zapisnik. 2. Petje. 3. Društvene zadeve in nasveti. 4. Eventualno podavanje. 5. Iz šolske prakse. K obilni udeležbi vljudno vabi Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. Prva letošnja številka „Zvončka“ ima to-le vsebino: Snežinke. Cvetko Slavin. — V nebesih. Vera. — A zdaj je zima. B. Baebler. — Zapovej! Andrej Rapè. — Zvečer. Narjan Pretko. — Jutrjanja molitev. Fran Žgur. — Ded in vnuk. Jožef Barbič. — Čestitka. Igor. — Kaj se je sanjalo moji babici? Andrej Rapè. — Prst v ustih. Juraj Pangrac. — Za zimo. Vida. — Ódlikovan slovenski pesnik (prof. Jos. Stritar). Ladislav Ogorek. — Na stolčku. Igor. — Iz knjige prirode. Solovej. — Siromak in bogatin. I. Podgornik.

*) To je uredniška tajnost.